

Ostakee pükkinä! Varmakkeeta! Hyvvee!

Rientäkee ostamaan pükkinää ennen kuin se loppuu!

Hintä halpa, suorastaan kohtuuveella pilattu!

Aina 1800-luvun jälkipuoliskolle saakkaa Pietarin kaduilla saattoi varsinkin kylmänä vuodenaikana kuulla äänekkäitä huutoja: "Püttinä! Varimakkeeta! Kuumaa püttinä!" Kiertelevät myyjät kaupittelivat kuumaa juomaansa kaduilla kansan parissa ja sitä sai myös künteästä myyntipaikasta, joka yksinkertaisimmillaan oli luukku talon seinässä. Püttinä oli juotu Venäjällä iät ajat, ensimmäinen kirjallinen püttinän valmistusohje on Tiwana Julman aikana 1500-luvulla painetussa huoneentaulussa Domostroi. Sbiten valmistettiin kuumasta vedestä, hunajasta ja mausteista, kuten kanelista, neilikasta, inkivääristä, kardemummasta jne. Myöhemmin lisättiin siirappia. Püttinä kuului niin olennaisesti pietarilaiseen elämänmuotoon, että vuonna 1784 hoviteatterissa sai ensi-iltansa ooppera Sbitenštšik, Püttinämyyjä. Püttinän saatettiin lisätä viiniä, ja ulkomaalaiset merimiehet kutsuivat sitä "venäläiseksi hehkuviiniksi". Kadulla myytävässä püttinäessä ei kuitenkaan ollut alkoholia. Püttinä korvasi venäläisille teen ja kahvin, sitä juotiin useita kertoja päivässä, varsinkin aamuisin, ja sen kanssa syötiin piparkakkuja, keksejä ja püräitä. 1800-luvun lopulle tultaessa tee syrjäytti püttinän.

*

Topelius tiesi 1840-luvulla kertoa, että "Mikkelin markkinat ovat vanhoista ajoista kuuluneet maamme väkiväikkäimpiin". Myös tuon ajan lehdet kertoivat markkinoilla käyneen "erinomaisen paljo kansaa kaikista Suomen maakunnista" ja että niille oli "julmasti kerääntynyt väkeä usiammista maamme osista". Mahan täytteeksi Viipurinrinkeleiden, Husson tuiskun ja Markan hujopin lisäksi kaupiteltiin markkinaväelle pükkinä. Sen myyjinä oli köyhiä mikkeliläisiä ja ehkäpä tämän vuoksi juoman kuvataan olleen vain siirapinsekaista kuumaa vettä. Venäläisten ikimuistoinen virkistysjuoma sbiten oli matkallaan Mikkelin markkinoille muuttanut hieman nimeään ja jonkinverran yksinkertaistunutkin - mistäpä sitä kalliita ulkomaan mausteita olisi köyhä mikkeliläinen saanut hankittua.

Mikkeli-Seura on tämän päivän "köyhä mikkeliläinen" ja tahtoo pientä lisätienestiä entisaikojen markkinamatamien tavoin kaupittelemalla perinnejuomaamme siinä vilpittömässä toivossa, että tämä varimakkee ja sen ätläkkä maku ilahuttavat uuvahtamaisillaan olevaa markkinavieraista. Ja että puhekonneeseen jäp erinomaise oevalline mielkuva näestä markkinoista!

Vuan että ei jäes kuuvoo pelekästään köyhyyvestä, niin kapakan puolella myyvään myös juhlapükkinä. Sitä on terästetty niillä kuuluilla ulukomuan mausteilla ja sekkaan on lorrautettu iuijjaus oekkeeta rommiviinoo sielun ja ruumiin kuumennukseks.

Tiedot teoksiista: Entisaajan Mikkelin, Mikkelin kaupungin markkinat loistokautenaan 1838-1867, Pietarin herkut

Kaekkee hyvvee toevottaa Mikkelin-Seura